

Akaan hautausmaa

OSASTOT A-D

OSASTO A

Osasto A sijaitsee Akaan hautausmaan pohjoissivulla. Osasto muodostaa yhdessä osaston B kanssa vuonna 1890 perustetun hautausmaan vanhimman osan ja hautausmaan alkuperäinen maa-alue. Hautausmaan alkuvuosikymmenien kerrokset ovat säilyneet hyvin osastossa.

Osastoa rajaa idässä, pohjoisessa ja lännessä kivimuuri. Kivimuurin pohjoissivun keskellä on hautausmaan pääsisäänkäynti, koristeellinen takorautaportti. Hautausmaan pohjois-eteläsuuntainen pääkäytävä johtaa Sontulantien portilta kohti vanhaa kappelia ja jakaa hautausmaan pohjoisosan kahteen puoliskoon.

Osasto A:n erityispiirteinä on osaston yleisilme, jossa on säilynyt kohtalaisesti 1910-20 -luvun muistomerkkejä. Osasto A1 on hautausmaalla ainoa, jossa pystymuistomerkkejä on enemmän kuin vaakakiviä. Osastossa A on kaksi hautausmaan kolmesta 1800-1900 -luvun vaihteen rautarivistä sekä kaikki kolme hautausmaalla olevaa ketjuhautaa. Osastossa on haudattuna useita paikallisesti tunnettuja henkilöitä ja sukuja. Osastossa on seitsemän 1890-luvun muistomerkkiä, joita koko hautausmaalla on säilynyt viitisentoista.

Osaston pohjoismuurin luona on käytöstä poistettuja muistomerkkejä.

Osaston A länsipuoli, pohjoismuuri ja Sontulantien portti.

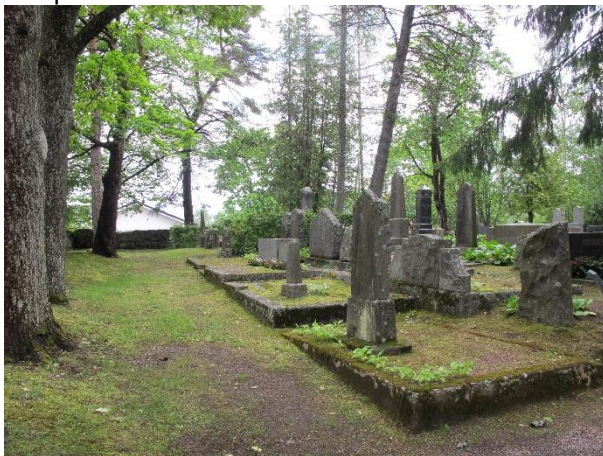
Osaston A pystykiviä.

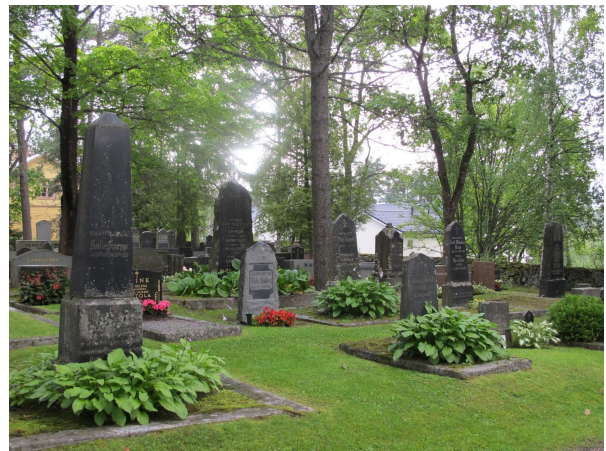
Sontulantien portti hautausmaan pohjoissivulla. Portti on 1890 perustetun hautausmaan alkuperäisen kulkuaukon kohdalla.

Hautausmaan pääkäytävä Sontulantien portilta kohti etelää ja vanhaa kappelia, osasto A.

Osaston A lounaiskulma. Hautaukset aloitettiin 1890 kahdesta paikasta, osastojen A ja B lounaiskulmista kohti pohjoista. Rivissä ei ole säilynyt 1890 -luvun muistomerkkejä, mutta kulman muistomerkit ovat alkuperäiseen suuntaan, nimipuoli kohti itää.

Osaston A pystymuistomerkkejä 1910-1920 -luvulta, osaston länsipuoli.

Osasto A pohjoissivun kivimuuria vasten on asetettu hautausmaan käytöstä poistettuja muistomerkkejä.

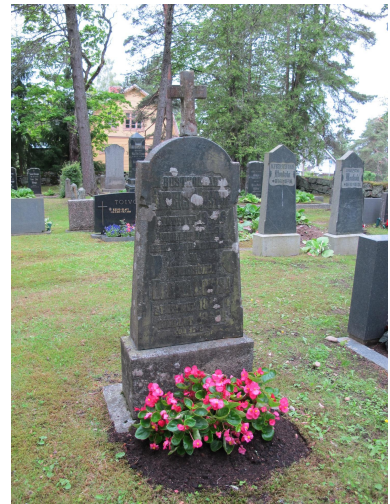
Osasto A koilliskulma, pohjoispäätä ympäröivä kylmämuurattu kivimuri.

A2_03_038 Wähä-Rauko, Rauko. Näyttävä pystymuistomerkki osaston A länsipuolella. (K)

A2_06_097 Ählman. Yksi Akaan hautausmaan kolmesta 1800-1900 -luvun vaihteen rautaristikistä. (K)

A1_05_140 Mustue, hautausmaan vanhoja muistomerkkejä. Hautaukset 1891 ja 1894.

A3_04_056-057 Melart ja Eerikkilä, "Pienokainen ja palvelijatar k. 1904". (K)

A3_03_039 "Nuorukainen Johannes Kartano. 1872-1901. Herra antoi, Herra otti, Kiitetty olkoon Herran nimi". Muistomerkkin alareunassa on kiviveistämön nimi, A. Huhtanen, Toijala. (K)

A4_06_98 Roosa Lehtonen. Akaan hautausmaalla 1918 teloitettu punaisten puolella kansalaissotaan osallistunut nainen.

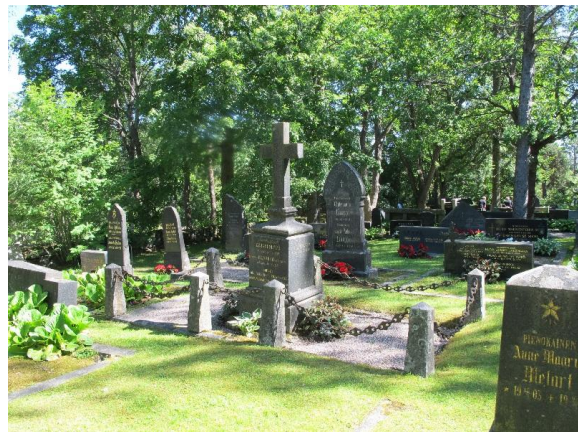
A1_01_005-007 Osaston länsisivulla Holmberg-Ahoniuksen sukuhauta, kuvassa hauta-alueen itäpuoli Holmberg. Hauta-alueella on hautausmaan ainoa kivinen muistelutuoli.

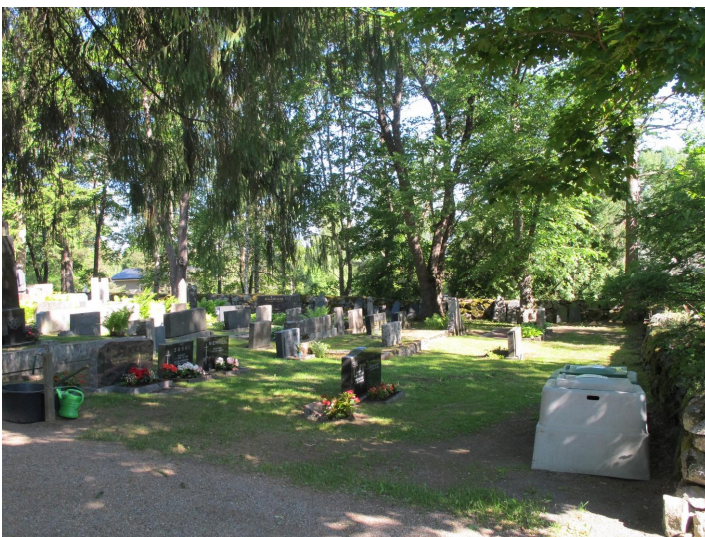
A1_03_041-043, 064-066 Holmberg-Ahoniuksen sukuhauta, hauta-alueen länsipuoli. Akaan kirkkoherrana toiminut Carl Ahonius (1892-1896) perheineen. Hauta on SRK:n hoidossa.

A2_09_162. Pieni ketjuhauta, Matilda ja Malakias Ranta (K).

A3_05_068-07, Ylppö sukuhauta. Arkkiatri Arvo Ylpön vanhemmat ja sisaruksia. Hauta on SRK:n hoidossa.

Osaston itäpääty, A4 itäreuna.

OSASTO B

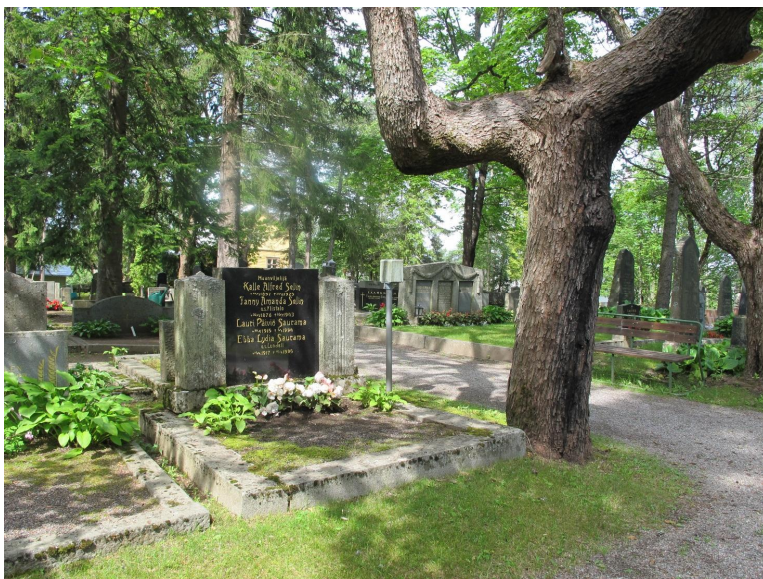
OSASTOT A-D

Akaan hautausmaan osasto B sijaitsee hautausmaan pohjoispäädyssä. Itä-länsisuunnassa pitkänomainen osasto asettuu osasto A:n eteläpuolelle ja on hautausmaan vanhinta, alkuperäistä maa-aluetta. Osasto rajautuu idässä ja lännessä hautausmaata reunustavaan kivimuuriin, etelässä käytävään ja kivipengerrykseen. Hautausmaan pääkäytävä johtaa Sontulantien portilta kohti vanhaa kappelia ja jakaa osaston B kahteen puoliskoon. Osasto B sisältää alaosastot B5, B6, B9, B10, B11 ja B12.

Hautausmaalle alettiin 1890-luvulla tehdä hautauksia kahdesta kohtaa, osaston A ja osaston B länsisivulta. Osasto B:ssä on hautausmaan vanhin hautaus, Sepänleski Kreeta Mikontytär 1880-1890 (B6_01_020). Muistomerkki on yksi kolmesta hautausmaalla säilyneestä viime vuosisadan vaihteen rautarististä. Hautapaikan lähellä on kaksi muuta 1890-luvun muistomerkkiä.

Osaston B erityispiirteitä ovat sijainti jyrkässä etelään viettävässä rinteessä ja siitä johtuvat hautojen reunakiveykset, jotka muodostavat rinteeseen näyttävän porrastuksen. Osaston länsipuolen haudat ovat pääasiassa 1920-30 -luvulta, itäpuolen 1940-50 luvulta. Pääkäytävän molemmin puolin on sukuhautoja ja vanhan kappelin lähellä on papeille varattu hauta-alue.

Hautausmaan **Vanha kappeli** (1928) sijaitsee osaston B eteläreunalla, osaston keskivaiheilla. Osaston B itäosassa sijaitsevat *sankarimuistomerkki*, *sankarihautausmaa* ja *Karjalaan jääneiden muistomerkki* (osasto B11). Osaston keskivaiheilla on *Valkoisten muistomerkki* ja *Viron vapaussotaan osallistuneiden muistomerkki* (B9).

B9 pääkäytävän länsipuoli

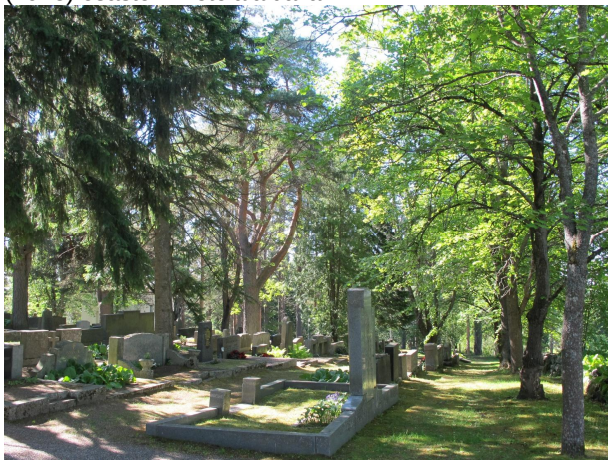
B9 itäpuoli, käytävä kohti etelää

Arkkitehti Gustaf Roution suunnittelema Vanha kappeli (1928) osaston B etelälaidalla.

B6 ja B5, käytävä kohti pohjoista.

Osasto B, yleiskuva länsipuolelta.

Osasto B rinne kohti pohjoista.

Osasto B:n eteläreunalla oleva kivipengerrys, vanhan hautausmaan (1890-1937) eteläraja. Kansalaissodan aikana muurin edustaa käytettiin teloituspaiikkana.

Sankarimuistomerkki ja sankarihautausmaa osaston B itäosassa.

Yhteismuistomerkit Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki, sankarihautausmaa ja Valkoisten muistomerkki 1918.

Tapettitehtailija Hellberg sukhauta, B5_01_001-005 Gustaf Hellberg, työväenliikkeen aktiivi ja Heliön tapettitehtaan (1903-1980) , perustaja.

B5_02_036-038 Halmeen sukhauta osaston B länsilaidalla. Vastapäätä B5_01_017-019 on toinen samantapainen hautapaikka, myös Halme. Kumpikin hauta on kuulutettu 2013. (K)

B5_08_156 Pieni muistokivi "Äiti" on SRK:n hoidossa. Muistomerkkiin liittyvät tiedot selvisivät inventoinnissa.

B6_01_020 Sepänleski Kreetta Mikontytär 1800-1890. Hautausmaan vanhin hautaus, osaston B lounaiskulmassa. SRK:n hoidossa.

B5_05_088 Talonemäntä Olga Heikkilä k. 1895, hautausmaan vanhoja muistomerkkejä.

B5_07_124 Leski Nordström k. 1898, hautausmaan vanhoja hautoja. (K)

OSASTO C

OSASTOT A-D

Osasto C on osa hautausmaan ensimmäistä aluelaajennusta. Laajennusosa hankittiin 1922 ja otettiin käyttöön kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen osa, nykyiset osastot C ja D otettiin käyttöön 1937 ja toinen osa, osasto E vihittiin käyttöön 1955. Alue sijaitsee poikkeuksellisen jyrkässä etelärinteessä ja vaati pitkäaikaisia kunnostustoimia ennen käyttöönottoa.

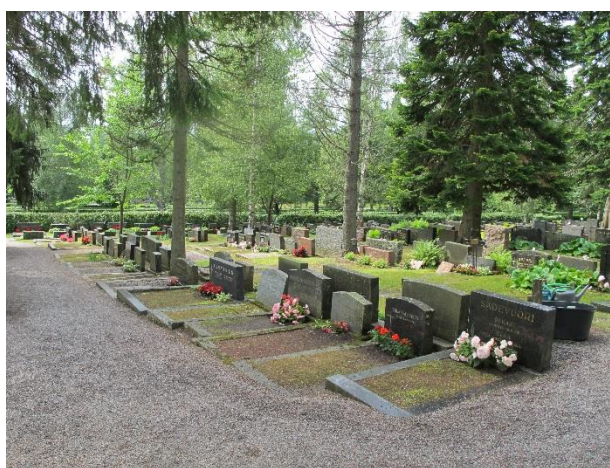
Osasto C rajautuu pohjoisessa vanhan kappelin pohjoispuolitse kulkevaan itä-länsisuuntaiseen käytävään. Idässä rajana on hautausmaan itäsivun käytävä ja lännessä osastojen C ja D välinen pitkä, kuusien reunustama pohjois-eteläsuuntainen käytävä. Etelässä osasto rajautuu osastoon E. Osasto jakautuu kolmeen itä-länsisuuntaiseen kapeaan alaosaan, C1, C2 ja C3.

Osaston yleisilmettä leimaavat hauta-alueiden reunakiveykset, jotka laskevat rytmillisesti pohjois-eteläsuunnassa. Osaston hautaukset ovat pääosin 1940-1950-luvuilta. Muistomerkit ovat harmaagraniittisia ja punagraniittisia matkalaukkumallin vaakakiviä.

Osaston C länsipäädyssä, hautausmaan keskivaiheilla sijaitsee *Muualle haudattujen muistomerkki* (C1) ja *Punaisten puolella taistelleiden ja kaatuneiden muistomerkki* (C2).

Osaston C1 länsipääty ja Vanha kappeli.
Taustalla yhteismuistomerkki
Muualle haudattujen muistolle (1989)

Osaston C itäsivun käytävä, taustalla osasto E:n pensasaita. Reunakiveytyt hauta-alueet muodostavat hienon porrastuksen osaston itäreunassa.

Osasto C1 idästä länteen

C1_07_052 Osastolla ja koko hautausmaalla harvinainen puuristi kappelin lähellä. (v.1943)

Osasto C2 idästä länteen

C2_17_217-219 Osastossa on yksi hautausmaalla harvinaisista muistomerkin yhteydessä olevista veistoksista.

Osasto C3 idästä länteen

Osasto C3, viettää kohti etelää kuten koko osasto.

C1_20_153-153 A Tehtailija Pihola (ent. Pihlgren)
Toijalan kaidetehdas 1898

C2_05-06_059-062A, 073-076A.
Osastossa C on muutama suurikokoinen sukhauta. Pääosin haudat ovat kahden tai yhden paikan kokoisia. Kuvassa Heikkilän sukhauta.

Osasto D

OSASTOT A-D

Osasto D on osa hautausmaan ensimmäistä laajennusosaa. Alue otettiin käyttöön 1937. Osasto sijaitsee hautausmaan länsisivulla, vanhan kappelin lounaispuolella. Osaston pohjoispuolella on vuonna 1989 perustettu Tuhkarinne, anonyymien hautausmaa. Idässä aluetta rajaa vanhalta kappelilta etelään johtava kuusikuja, etelässä osasto E ja länsipuolella hautausmaan reunakäytävä.

Yleisilmeeltään osasto D poikkeaa selvästi hautausmaan pohjoisemmista osastoista. Osastoja A, B ja C leimaavat korkea puusto, osin hyvin jyrkkä rinne ja hautapaikkojen porrastuvat reunakiveykset. Osastoissa on hyvin vihreä ja "vanha" tunnelma.

Näistä poiketen osasto D on avara nurmikenttä, johon tulee paljon valoa. Hautausmaan länsisivulla alue on ilta-auringon puolella. Osaston muistomerkeissä on suosittu pieniä, matalia muistokiviä. Joukossa on muutama risti. Hautaukset ovat ajalta 1937-2015.

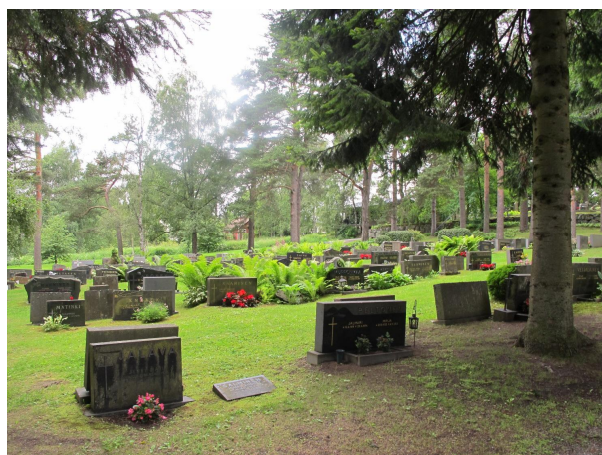
Osasto D:n pohjoisreunaa kohti länttä.
Oikealla Tuhkarinteen mäntyjä.

Tuhkarinne osaston pohjoispuolella.

D koilliskulma, kohti Vanhaa kappelia

Osasto D idästä länteen.